

Kam jsme došli v pěstění lesů bohatých struktur?

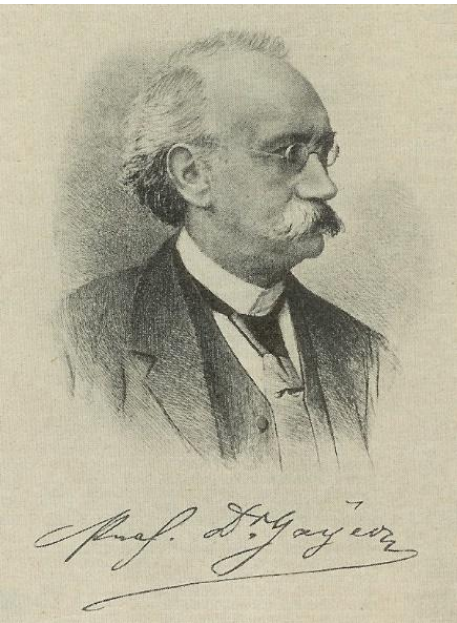
Jiří Remeš
Katedra pěstování lesů
Fakulta lesnická a dřevařská
Česká zemědělská univerzita v Praze

Kde to všechno začalo

Bernhardt - *Geschichte des Waldeigentums, der Waldwirtschaft und Forstwissenschaft in Deutschland* (Dějiny lesního majetku, lesního hospodářství a lesnické vědy v Německu) 1872-1875

K. Gayer - *Der gemischte Wald: Seine Begründung und Pflege, insbesondere die Horst- und Gruppenwirtschaft*. („Smíšený les, jeho zakládání a péče o něj,“) (1886). *Femelschlagbetrieb*

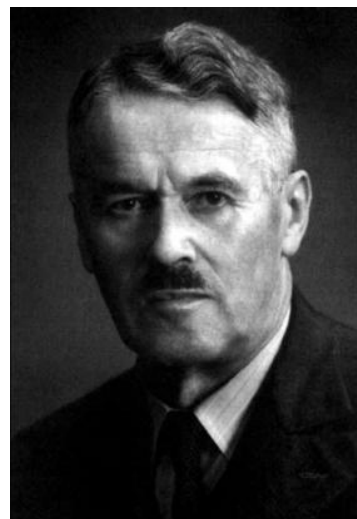
Idea a praxe **výběrného lesa** - Gurnaud (1882, 1886), Biolley (1901), Engler (1905), Ammon (1937), Meyer (1952), Leibundgut (1946), Konias, Polanský, Kratochvíl, Zakopal, Korpel', Saniga....

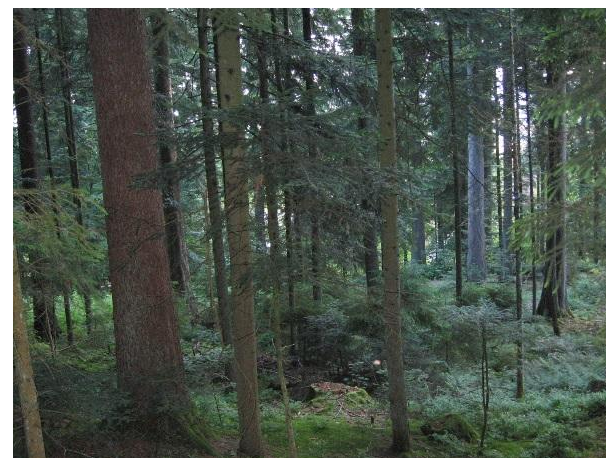
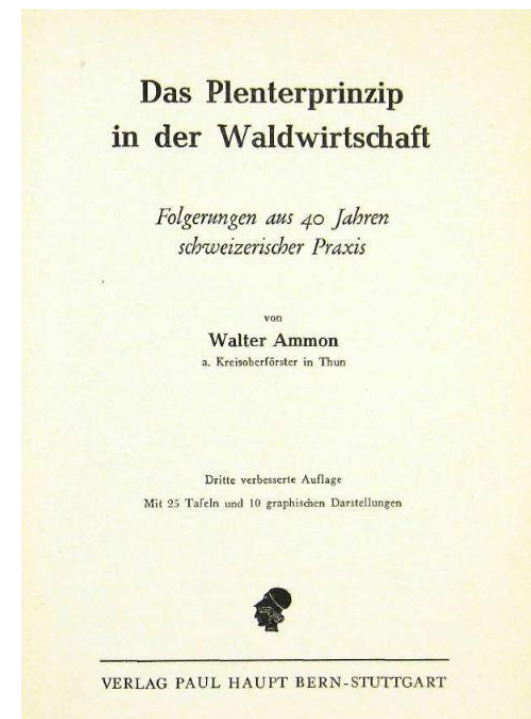
Adolphe Gurnaud
1825-1896

Henry Biolley
1858-1839

Walter Ammon
(1878 - 1956)

Dauerwald – A. Möller (1921, 1922),
„Les neustále plně tvořivý“

Les = organismus

Pojem ekosystém – Tansley 1935

Konzept odmítnut Wiedemannem (*Die praktischen Erfolge des Kieferndauerwaldes*) a také na sjezdu německých lesnických spolků v roce 1925 Salzburgu

Přírodu sledující lesní hospodářství

Pracovní společenství pro přírodu sledující lesní hospodářství

Arbeitsgemeinschaft für naturgemässe Waldwirtschaft – ANW, SRN, 1950

Dannecker 1951, von Ow 1951, Weck 1951, Wobst 1954

Hospodaření s porostní zásobou (*Vorratswirtschaft*)

Pěstování porostní zásoby (*Vorratspflege*)

Rubner (1931, 1939), Heger 1950 (*na majetku lesů města Chomutova*),

Duschek 1953 (*na jihočeském lesním majetku Schwarzenbergů*), Schönbach 1955.

faktor hodnotové produkce“ (*Wertleistungsfaktor – WLF*),

$$WLF = \frac{i_{vol}(\%) \cdot P}{100}$$

Přirozené lesní hospodářství

Krutzsch 1952 – **Přirozený hospodářský les**

Nepřetržitá a co nejvyšší výroba vysoce hodnotného dřeva přiměřená stanovišti prostřednictvím permanentního negativního výběru (Schädelin: „Honba za mrzáky“)

Přírodě blízké pěstování lesů v Severní Americe - pěstování nestejnověkých porostů (*uneven-aged silviculture*)

Tradice již od počátku 20. století, důvody:

- **ekonomická efektivita těžby** - maximalizace čistého výnosu *ekonomickou výběrnou těžbou* (Anderson 1934),
- **přírodě bližší porostní struktura**
- **vliv evropského lesnictví** (*tradice výběrného hospodaření*).

Regionální odlišnosti:

- **přímořská pacifická oblast** (*porosty s douglaskou, pokusy od 30. let 20 století, neúspěšné*),
- **severovýchod USA** (smíšené listnaté lesy, vysoká diverzita, hodnotová produkce, pěstování nestejnověkých porostů – Frothingham 1915)
- **Crossettova studie** (*Arkansas, jižní borovice Pinus taeda a Pinus echinata, 1937*)
- **americký severozápad a jihozápad** – *Pinus ponderosa*

Vývoj v českých zemích

Tichý 1884, 1891 – odpor vůči schematismu stejnověkových monokultur

Sigmond – propagátor Gayerových myšlenek (*skupinovitá obnova lesa*) na Plzeňsku, později na ŠLP v Kostelci n. Č.l., inspiroval mnoho následovníků z řad studentů.

Konšel – *Stručný nástin pěstění lesů v biologickém ponětí*, praktická realizace na ŠLP Křtiny.

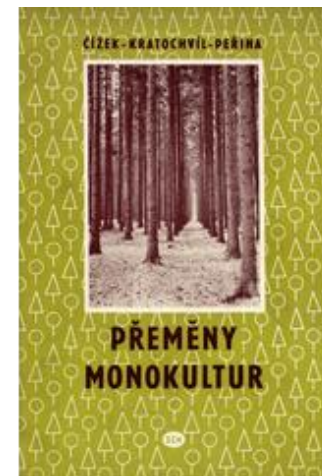
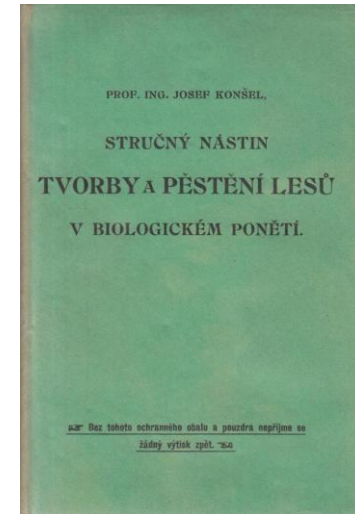
Konias – ředitel lesního velkostatku v Opočně, realizace *přestavby smrkových a borových monokultur*, cílem výběrný les

Polanský – hlavní propagátor výběrného lesa pro všechny dřeviny, *paušální praktická aplikace výběrných principů na ŠLP Křtiny* 1951 (1963) – 1972.

Kratochvíl, Zakopal – koncepce *přestavby lesa na les výběrný na LHC Kutná Hora* (lesnický úsek Hetlín)

Čížek, Kratochvíl, Peřina – *Přeměny monokultur* (1959)

Poleno, Schwarz, Tesař, Truhlář – propagátoři rozvinutého *podrostního hospodářství* v 60. letech 20. století a *přírodě blízkého pěstování lesa* po sametové revoluci,

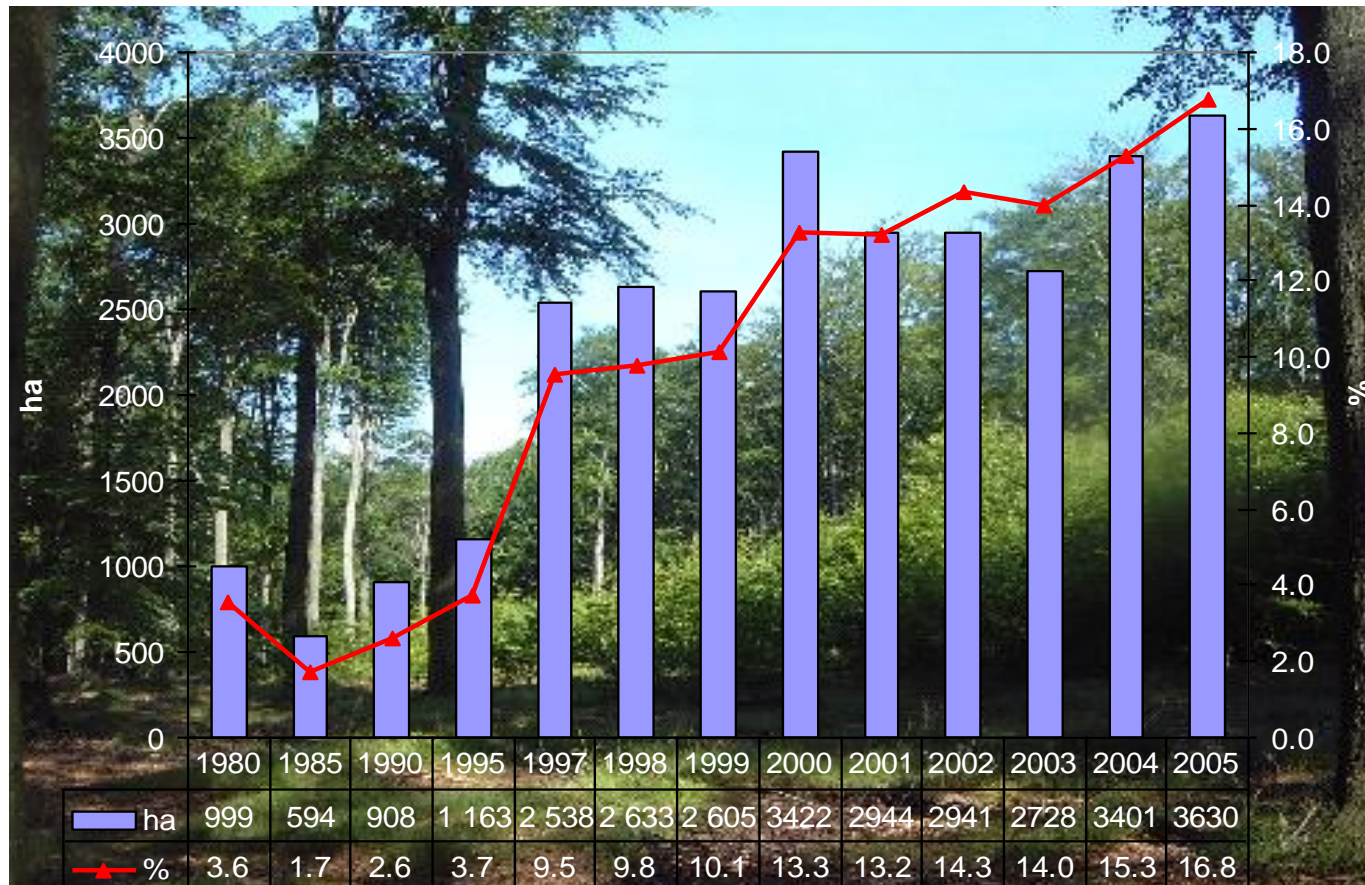
Vývoj po roce 1989

PRO SILVA EUROPE 1989 (*Association of European Foresters Practising Management which Follows Natural Processes*) (**Pro Silva Bohemica 1995**)

Východiskem renesance PBPL byla tradice podrostního hospodaření.

Zpočátku cílem větší využívání přirozené obnovy lesa a odklon od holosečí.

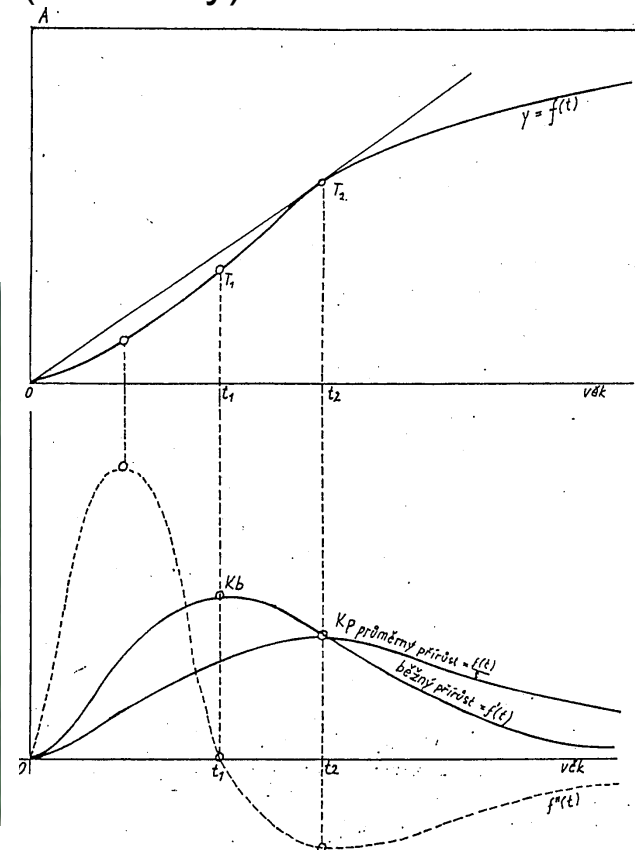
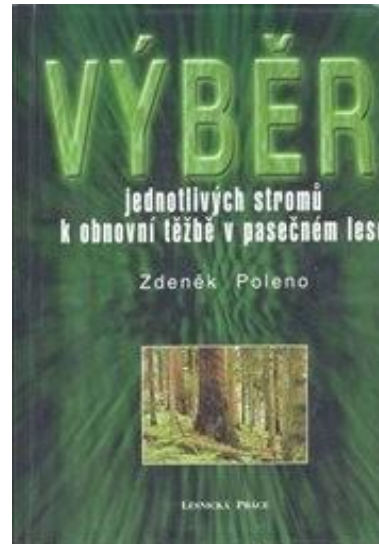
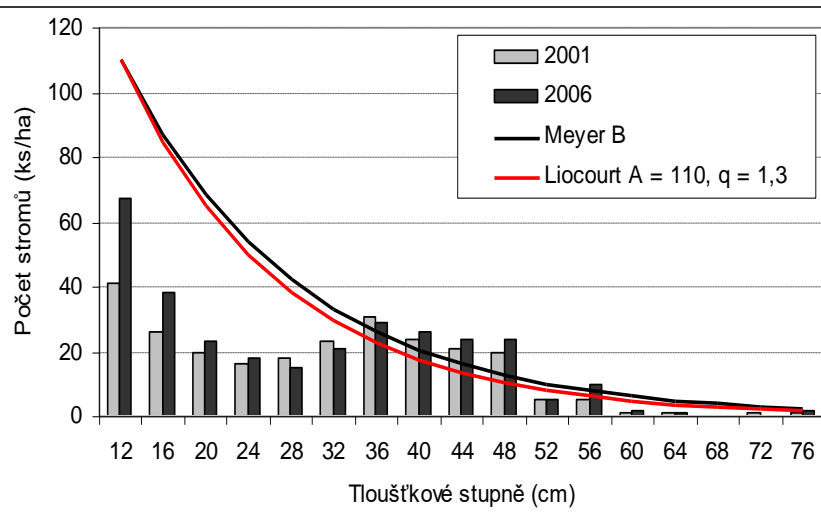

Jak překročit „stín“ pasečného lesa?

A. Opustit časovou úpravu a nahradit novou metodou HÚL

B. Objektivizovat parametry hospodaření

- principy výběru
- definování cílové druhové skladby a porostní struktury (a zásoby)
- stanovení přírůstu
- odvození pěstebních modelů
- formulace rámcových směrnic hospodaření

Inspirace v zahraničí

Hospodaření v lesích kláštera Schlägl - Reiningner (1976, 1997, 2000).

- **Strukturu diferencující, tj. strukturní probírka.**
- Individuální výběr stromů k těžbě prostřednictvím **těžby stromů cílových tloušťek.**

Při stejném objemu těžby poskytují větší dimenze větší výnos a vedou k menším přírůstovým ztrátám.

Realizací hodnotového etátu těžbou tlustých stromů vznikají nejnižší ztráty jak cloněné plochy, tak přírůstu.

Odpovídající výčetní cílová tloušťka (kulminační bodu hodnotového vývoje) se liší podle jakostních tříd (nejvyšší je u první jakostní třídy).

Současná motivace k uplatňování přírodně blízkých způsobů pěstování lesa

PBPL – jako prostředek zajištění větší **stability a vyrovnanosti** hospodaření

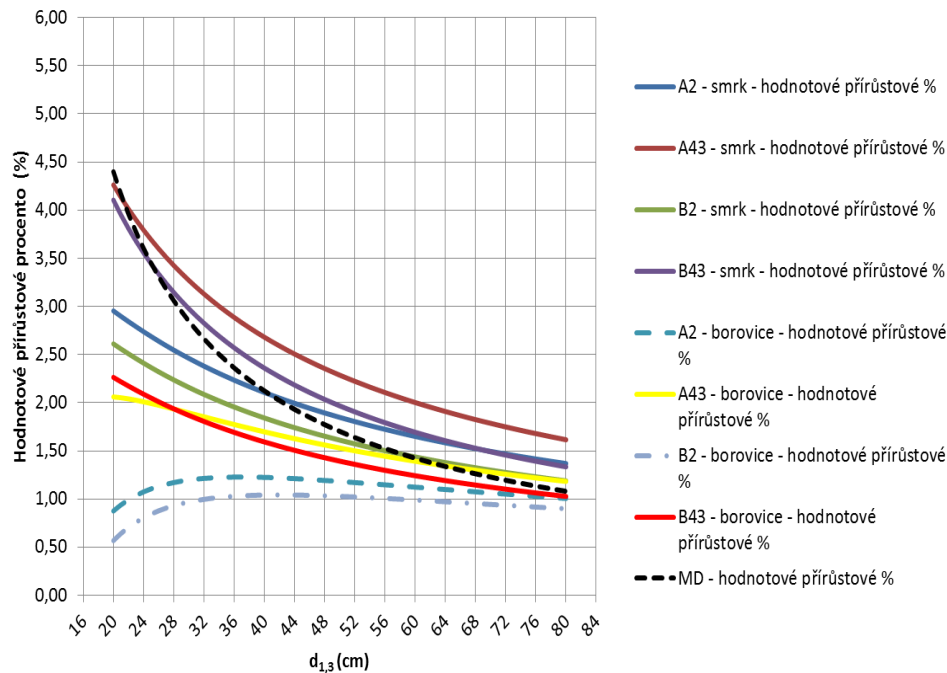
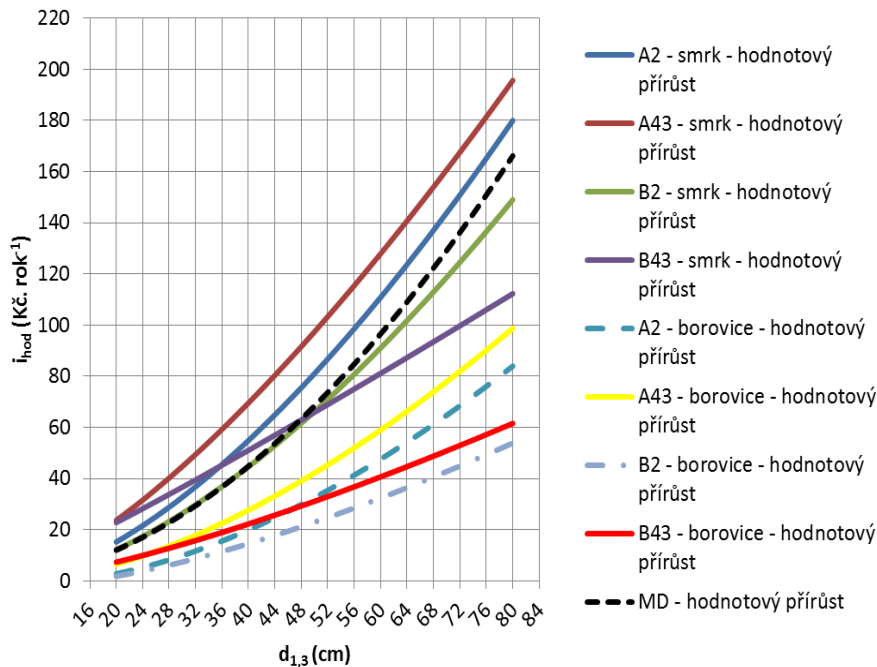
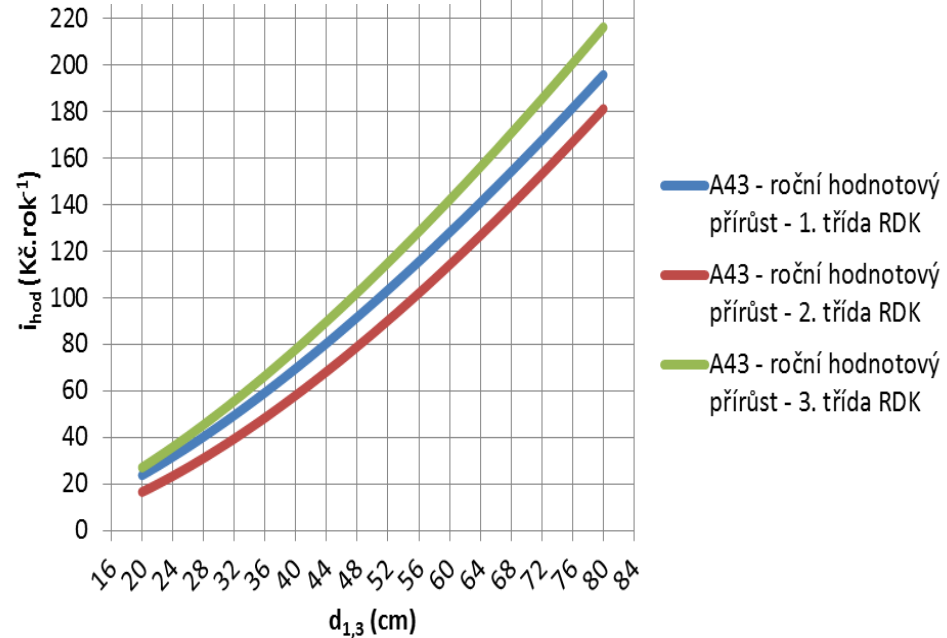
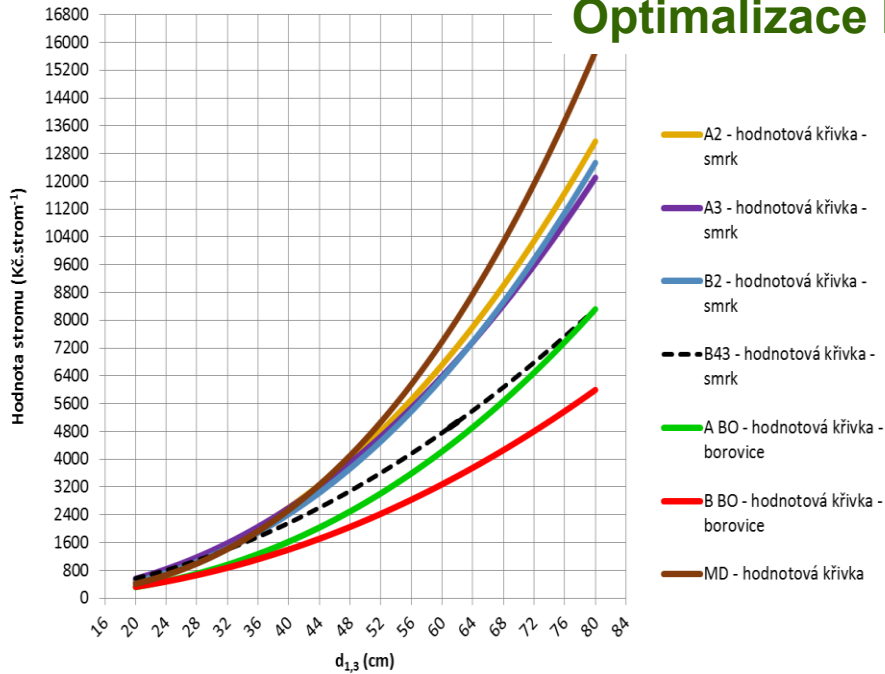
PBPL – jako nástroj **ekonomické prosperity** lesnického hospodaření

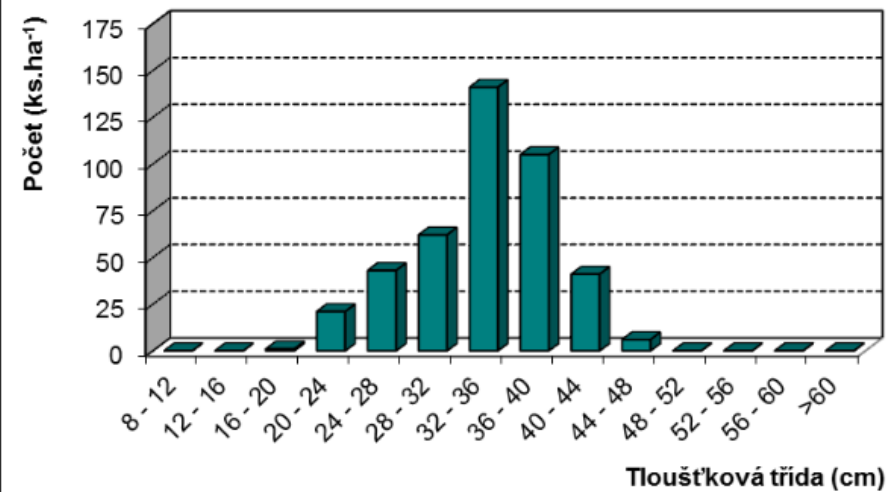
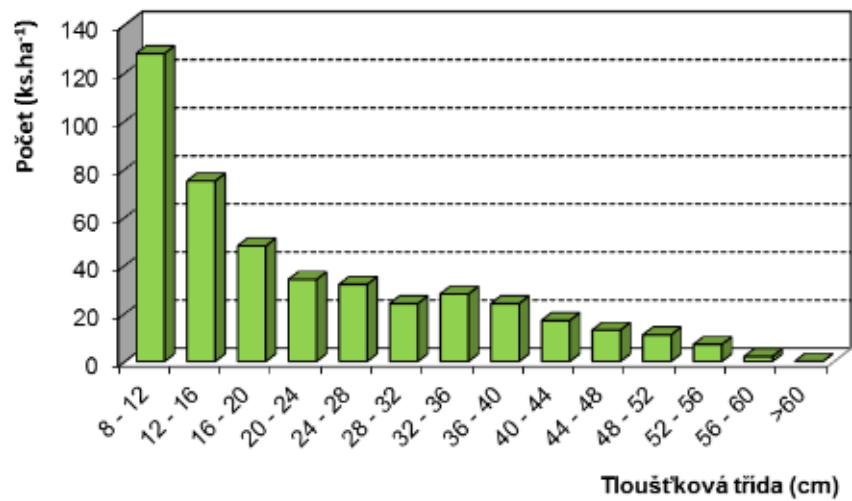

PBPL – jako nástroj **adaptace** lesních ekosystémů **na klimatické změny**

PBPL – jako pěstební postup **integrující funkce a ekosystémové služby lesa**
(uhlík, biodiverzita)

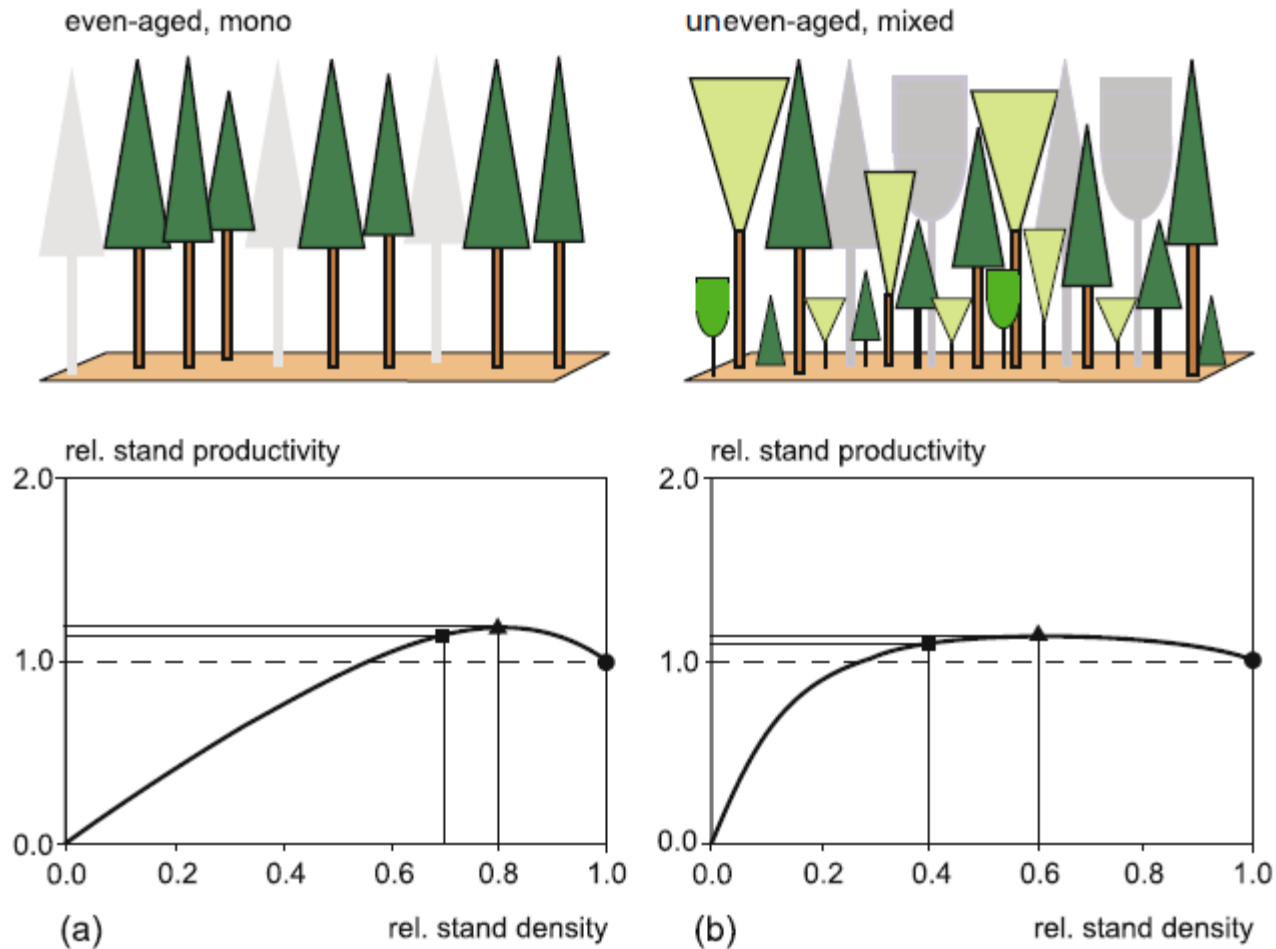
Optimalizace hodnotové produkce

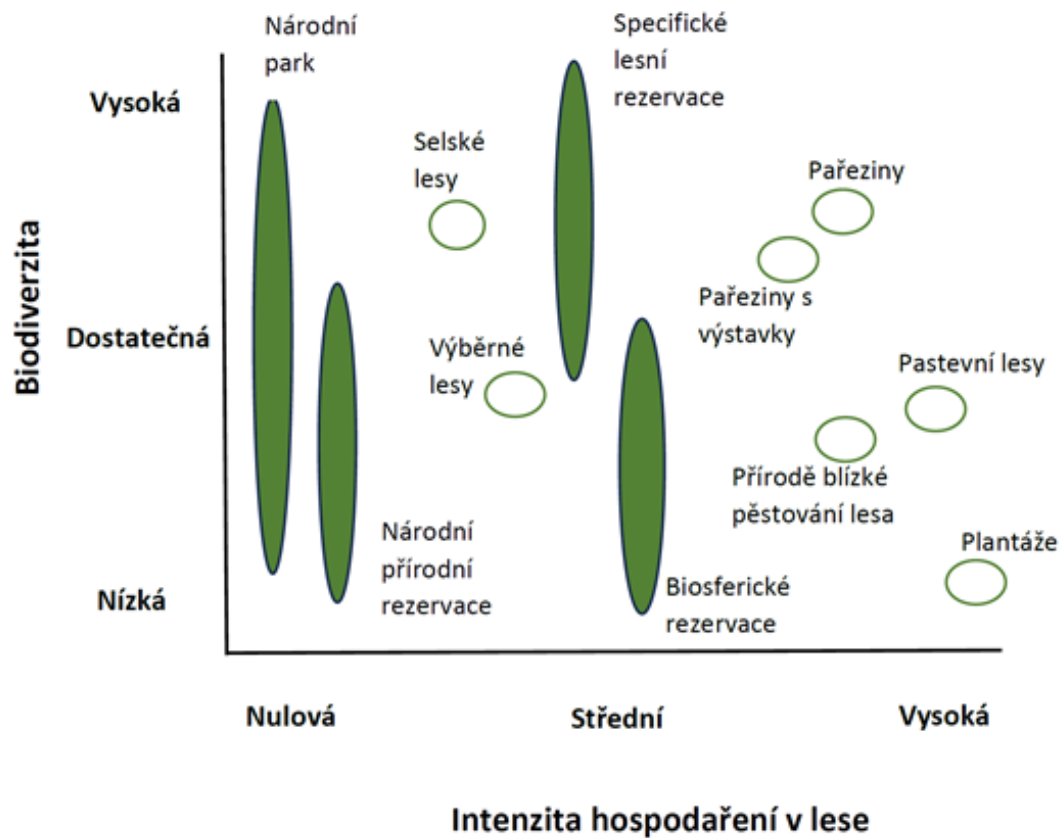

HOSPODÁŘSKÝ ZPŮSOB		SM	BO	MD	BR	Celkem m ³	Tržby Kč/ha/rok	Zisk Kč/ha/rok
HOLOSEČNÝ	TĚŽBA m ³ /ha/100r	342	168	65	0	575	8 902	6 340
	PRŮMĚR %	59 %	29 %	11 %	0 %	100 %		
VÝBĚRNÝ I.	TĚŽBA m ³ /ha/100r	453	81	57	47	637	9336	7 256
	PRŮMĚR %	71 %	13 %	9 %	7 %	100 %		
VÝBĚRNÝ II.	TĚŽBA m ³ /ha/100r	496	142	4	24	666	9600	6 602
	PRŮMĚR %	74 %	21 %	1 %	4 %	100 %		

Větší variabilita zásahů ve smíšeném a strukturně diferencovaném porostu při zachování stejné produktivity

Podpora biodiverzity

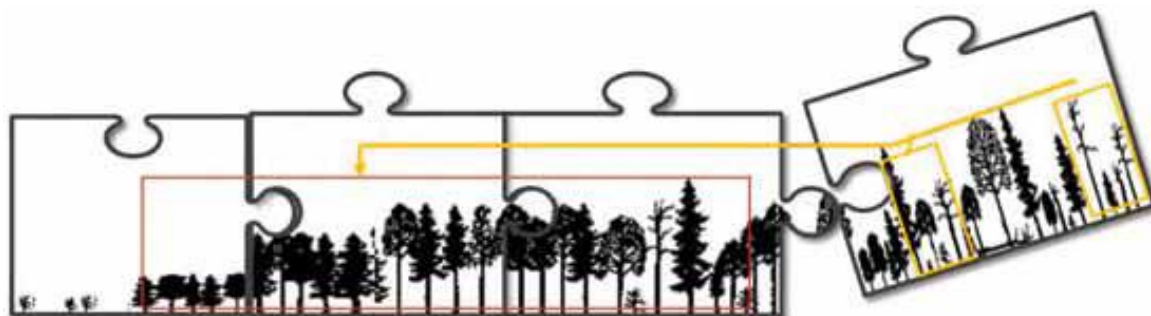
Negativa hospodaření:

- ✓ Homogenizace struktury porostů
- ✓ Zjednodušení druhové skladby lesa
- ✓ Kompletní odstraňování biomasy
- ✓ Potlačování intenzity disturbancí

Pozitiva hospodaření:

Některé tradiční formy hospodaření

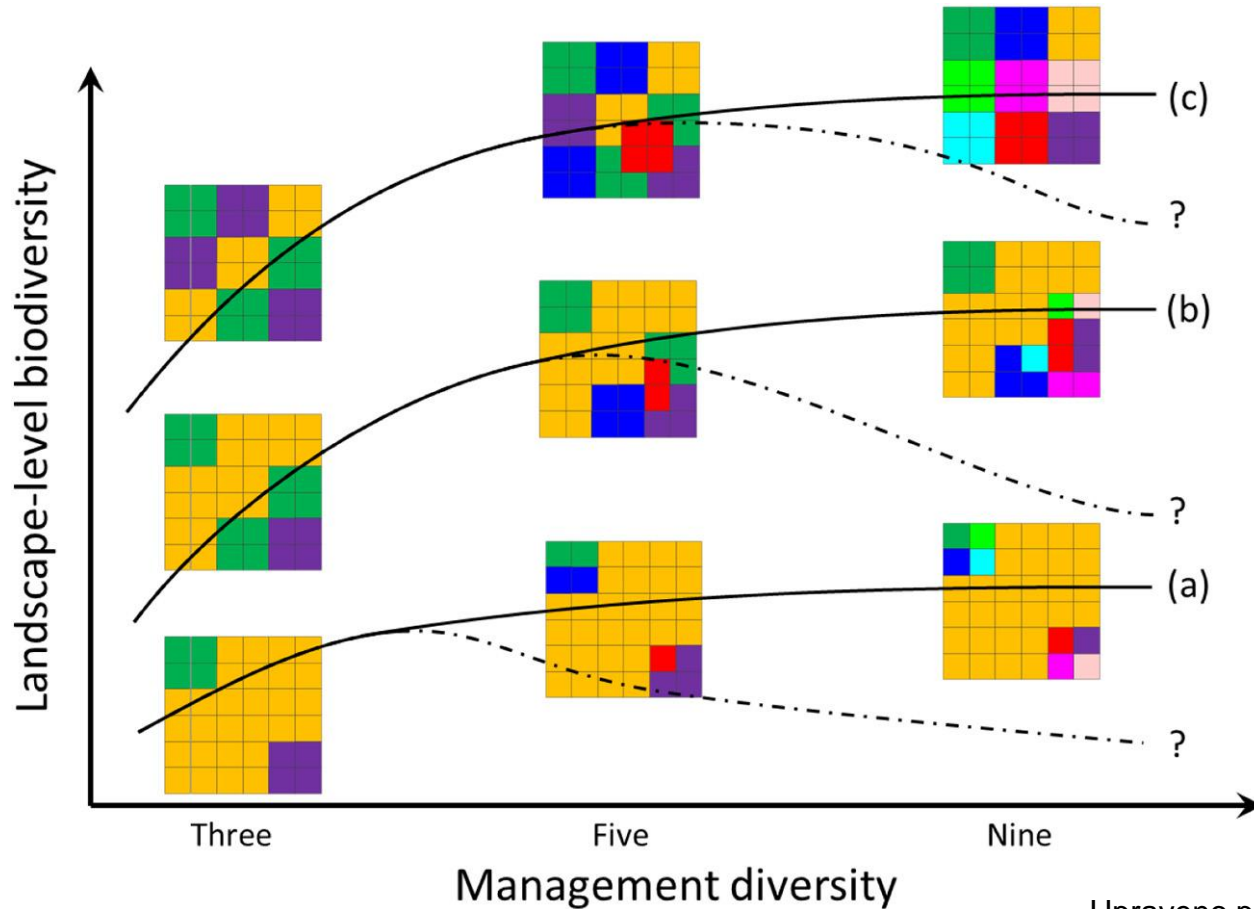
- ✓ Pařeziny
- ✓ Obory
- ✓ Agroforestry (polaření)

Biodiverzita v krajiněm měřítku (gama) jako funkce diverzity managementu s ohledem na rovnoměrnost režimů hospodaření v poměru k ploše:

- (a) nízké,
- (b) střední
- (c) vysoké

Hypotetické krajiny ukazují příklady se třemi, pěti nebo devíti režimy hospodaření.

Limity

Není možné dosáhnout všechny deklarované (požadované) atributy PBPL najednou, některé z nich se navzájem (dočasně?) vylučují nebo se alespoň nepodmiňují, zejména:

Strukturální diferenciacie x druhová pestrost porostů

Strukturální diferenciacie x různověkost porostů

Různověkost x přirozenost porostů

Druhová pestrost x přirozenost lesních ekosystémů

Otázky:

Nakolik je současné přírodě blízké hospodaření přírodě blízké

Je velmi obtížné definovat přirozenost tzv. přírodě blízkých postupů hospodaření.

?

Je požadovaná stabilita podmínek a struktury lesa (typicky maximální ve výběrném lese) v souladu s přirozenou vývojovou trajektorií (disturbanční režim)

?

Je možné i v době klimatické změny vycházet při stanovení managementových opatření pouze z disturbančních režimů, jak je známe z minulosti

?

Adaptace na klimatickou změnu: PBLH x asistovaná migrace

A photograph of a dense forest with tall, slender trees. Sunlight filters through the green canopy, creating dappled light on the forest floor. A prominent tree trunk is visible on the left, and a branch extends across the middle of the frame. The text "Děkuji za pozornost" is overlaid in red at the bottom center.

Děkuji za pozornost